

Etelä-Pohjanmaan Sote-rakenneuudistus- hanke 2020-2021

Hankejohtaja Unto Raunio

Hankesalkku/Loppuraportti

Yleisraportti

Tausta ja yleiskuvaus

Hankekokonaisuus on toteutunut yhteistyössä alueen kuntien sekä Tulevaisuuden Sote-keskus- hankkeen kanssa ja painopistealueita on saatu kehitettyä kohti tulevaa hyvinvointialuetta. ICT:n osuudessa oli haasteita, jotka johtuivat mm. kilpailutuksen hitaudesta sekä alan osaajien resurssipulasta. Pääosin myös ICT-kokonaisuudet saatiin päätökseen hankekaudella.

Tavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhteinen ohjauksen ja palveluiden tuottamisen kehittäminen toteutui hankekaudella. Järjestämistehtävää saatiin valmisteltua ja yhtenäistettyä tulevaa hyvinvointialuetta ajatellen. Kustannuskehityksen kannalta olennaisia asioita saatiin huomioitua eri osa-alueilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laatua ja valvontaa saatiin kehitettyä toivotulla tavalla. Sähköisten asiointipalveluiden ja digitaalisten ratkaisujen osalta kaikkia tavoitteita ei saatu toteutettua mm. resurssipulasta ja kilpailutuksen hitaudesta johtuen.

Tuotokset

Eri osa-alueilla kuvatut tuotokset toteutuivat hyvin. Tuotosten avulla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden sekä rakenteellinen että käytännön kehittäminen saatiin toteutettua siten, että ne palvelevat tulevan hyvinvointialueen asukkaita paremmin ja joustavammin.

Keskeiset hyödyt

Alueen henkilöstön osaamista on saatu kehitettyä monella eri osa-alueella. Palveluiden rakenteiden suunnittelu ja valmistelu nopeuttavat palveluiden yhdenmukaistamista tulevalla hyvinvointialueella. Alueen asukkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoimaa on saatu monipuolistettua ja palveluiden painopistettä on muutettu perustason palveluiden suuntaan. Digitaalisten palveluiden valikoimaa on saatu lisättyä ja siten asukkaiden palveluiden käyttäminen kotoa käsin on saatu mahdollistettua.

Riippuvuudet

Tulevaisuuden Sote-keskus- hankkeen kanssa on tehty erittäin kiinteää yhteistyötä palveluiden ja rakenteiden kehittämisessä ja yhteistoiminta on ollut molempia osa-puolia hyödyttävää. Osa hankkeessa tehdyistä suunnitelmista ja valmisteluista saa jatkoa Tulevaisuuden Sote-keskus- hankkeessa. Lastensuojeluun liittyvissä asioissa on tehty hyvää yhteistyötä Lastensuojelun monialainen kehittämishanke MONNI:n kanssa mm. mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi lastensuojelussa.

Osa-alue 1

Tausta ja yleiskuvaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja ohjausta on kehitetty ja yhtenäistetty tulevaa hyvinvointialuetta ajatellen. Palveluiden toimivuutta ja laatua on kehitetty osa-alueella erikseen määriteltyjen sisältöjen osalta. Yhteistyö eri asiantuntijoiden välillä on ollut toimivaa. Painopistealueita ovat olleet tehtyjen selvitysten ja STM:n kanssa käydyn keskustelun perusteella hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, palvelurakenteen keventäminen ja tiedolla johtaminen

Tavoitteet

Päihde- ja mielenterveystyön palvelurakenne on selkeämpi ja yhtenäisempi

- toteutunut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

HYTE:n edistäminen sisällytetään maakunnan toimintaa ohjaaviin keskeisiin asiakirjoihin

- ei täysin toteutunut

HYTE:ä koordinoivan monisektorisen työryhmän perustaminen ja vastuuhenkilöverkoston käynnistäminen

- toteutunut

HYTE kertomuksen ja suunnitelman laatiminen

- toteutunut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen strategisesti, rakenteellisesti ja toiminnallisesti

- toteutunut

Tuotokset

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kokonaisrakenteesta on tehty kaksi eri versiota, joita jatkotyöstetään väliaikaisessa valmistelutoimielimessä VATE:ssa ja lopullisen rakenteen ja organisaation päättää tuleva aluevaltuusto.

Alueellinen hyvinvointikertomus ja – suunnitelma on hyväksymisprosessia vaille valmis ja graafinen suunnittelu on tehty. Liitteeksi laadittu erillinen järjestötyöryhmän raportti ja HYTE-verkosto on saatu toimivaksi ja monialaiseksi. Osallistava kumppanuustyöpöytämalli on käytössä Etelä-Pohjanmaalla ja jokaisessa kunnassa Etelä-Pohjanmaalla on kunnan nimeämä järjestöyhdyshenkilö.

Kokemusasiantuntijatoimintaa on yhtenäistetty koulutusten ja välitystoiminnan osalta ja asiakasraadit ovat toiminnassa.

Keskeiset hyödyt

Molemmissa rakenne-ehdotuksissa palvelut ovat yhtenäisemmät ja niistä on mahdollista saada koordinoitu kokonaisuus. Molemmissa rakenne-ehdotuksissa palvelutarjontaa on siirretty perustasolle.

On luotu ajankohtainen alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen nykytilan kuvaus ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022–2025, jossa on määritelty selkeät alueelliset hyte-toiminnan painopistealueet. Osallisuuden ja järjestöyhteistyön toimintamalli on toteutettu ja se jatkaa toimintaa.

Riippuvuudet

Mielenterveys- ja päihdeosa-alue

- Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen lasten ja perheiden palveluissa on tehty yhteistyötä palveluiden saatavuuden parantamiseksi
- Suunniteltu tulevia palveluja yhdessä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa
- Palveluvalikoimaa on saatu lisättyä ja valikoimaa lisätään edelleen Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa tässä hankkeessa tehtyjen suunnitelmien pohjalta
- Osallistuttu ICT:n kehitysprojeekteihin mm. Oma olo, chat-palvelu, etävastaanotto, RAICMH-mittarointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen toivotaan auttavan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resurssien kohdentamisessa. Sen toivotaan tukevan myös kuntien hyvinvointikertomustyötä tuoden esiin aluenäkökulmaa, sekä erikseen laadittujen kuntakorttien muodossa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen vaatii monen eri viranomaisen, järjestön ja muiden toimijoiden yhteistyötä.

Osa-alue 2

Tausta ja yleiskuvaus

Palveluverkkoa ja – kokonaisuuksia on kehitetty siten, että niitä voidaan johtaa tiedolla johtamisen keinoin ja tulevan hyvinvointialueen erityispiirteet huomioiden

Tavoitteet

ICT/Johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osiossa on saatu toteutettua suurin osa suunnitelluista tavoitteista. Toteutumatta jäivät yhtenäiset sosiaalihuollon raportit sekä yhteisen tietovaraston rakentaminen joidenkin organisaatioiden osalta. Valvonta ja ohjaus-osio sai toteutettua omat tavoitteensa ja tietotuotantoa saatiin yhtenäistettyä. Alueellinen asiakaspalautejärjestelmä saavutti tavoitteensa kuten myös palveluketjut ja – kokonaisuudet vammaispalvelujen osalta. Muistisairaalan palveluketju saavutti tavoitteensa ja samoin viestinnällä saavutettiin suunniteltu tavoite.

Tuotokset

ICT

Sote-tietojohdamisen kehittämissuunnitelma, GDPR-arviot, palveluverkko- ja kustannuslaskennan raportointikokonaisuus, VIRTa-hanke yhteistyö jatkuu, moodle-koulutusten lisääminen, Word-press-työkalu erilaisten kokonaisuuksien kuvaamiseen, tiedonsiirron laajentaminen yhteiseen tietovarastoon, suosittelemien tarkennukset sekä ydintietojen sisällön, hallintamallin ja järjestelmän hankinnan valmistelu.

Yhtenäiset valvontakäytännöt

Viranomaisvalvonnan ja ohjauksen erityisosaajien koulutus, Omavalvonta päivittäisen asiakastyön työkaluksi- toimintamalli, omavalvontasuunnitelmapohja, sosiaalihuoltolain mukainen henkilökunnan ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseen luotu toimintamalli ja lomake, sisäisen auditoinnin malli, lääkeshoidon auditointityökalu, kolmiportainen valvonnan toimintamalli.

Tietotuotannon yhtenäistäminen

Luotu Sosiaalihuollon tunnusluvut ja mittarit –käsikirja, webropol-pohjainen työkalu ja toimintamalli SI-SO-TE:n sekä järjestöjen (ml. seurakunnat) ammattilaisten käyttöön kokemustiedon keräämiseen.

Asiakaspalautejärjestelmä

Asiakaspalautelomake on luotu ja se otetaan käyttöön vasta kansallisten väittämien julkaisun jälkeen. Asiakaspalautejärjestelmäksi on sovittu QPro-järjestelmä.

Palveluketjut ja palvelukokonaisuudet: Vammaispalvelut

Vammaispalvelun hakemusta täydentävälle liitteelle on luotu sisältörunko.

Vammaispalvelun asumisen palvelutuotteet on määritetty ja asumisvalmennukselle on tehty oma määritelmä. Etelä-Pohjanmaan henkilökohtaisesta avusta on tehty selvitys, kotona asumisen tuen tuottamisen ja asiakkuusprosessin toimintatavoista on tehty koonnit.

Muistisaira-an palveluketju

Muistisaira-an palveluketjusta on tehty kuvaus, joka on avoin kaikille kuntalaisille, sote-ammattilaisille ja muille toimijoille, jotka työskentelevät muistisairaiden kanssa.

Viestintä

Ajantasainen ja säännöllinen viestintä eri viestintäkanavia pitkin

Keskeiset hyödyt

ICT

On luotu pohja ratkaisun toteutusvaiheelle organisaatiokohtaisine määrityksineen. On edistetty kansallisten määritysten mukanaan tuomia velvoitteita. Potilaskohtainen kustannuslaskenta antaa alueen organisaatioille mahdollisuuden läpinäkyvään ja vertailukelpoiseen sote-kustannustiedon Etelä-Pohjanmaan alueella. Sote-raportoinnin projektin toimenpiteet ovat parantaneet tiedolla johtamisen edellytyksiä eri toiminta-alueille luotujen mittaristojen kautta. Sähköisen sote-palveluketjujen alusta sote-ammattilaiset voivat keskittää asiainnissa ja hoidossa tarvittavat tiedot yhteen paikkaan, josta myös kansalaiset voivat hyödyntää tarvitsemiaan tietoja. Ydin tiedon osalta alueella on yhtenäinen käsitys siitä, mikä tieto on organisaation MasterDataa. MasterDatan hallintajärjestelmälle on selkeä, tunnistettu tarve.

Yhtenäiset valvontakäytännöt

Koulutus ja osaamisen lisääminen ovat edistäneet ammattilaisten valvontaosaamista sekä hankinta- ja sopimusoosaamista. Omaavalvonnassa kehittämisellä on merkittäviä vaikutuksia asiakasturvallisuuden lisäämiseen. Omaavalvonnassa toteuttamista edesauttavat käytössä olevat työkalut. Yhdenmukaisella valvontatoiminnalla varmistetaan, että yksityisten ja julkisten palveluntuottajien palvelut ovat yhtä laadukkaita ja täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Asiakaspalautteen kerääminen on hyvä keino osallistaa asiakkaat ja läheiset omaavalvonnassa seurantaan jolloin asiakkaan ääni ja asiakaskokemus huomioidaan palveluita tuottaessa, arvioitaessa ja kehitettäessä.

Tietotuotannon yhtenäistäminen

Sosiaalihuollon tunnusluvut ja mittarit -käsikirja määrittelee alueellisesti yhteiset palvelutehtäväkohtaiset tunnusluvut ja mittarit. Ammattilaisten kokemustiedon systemaattinen ja monikanavaisesti toteutettu tiedonkeruu luo rakenteita tiedon tuottamiselle ja hyödyntämiselle.

Asiakaspalautejärjestelmä

Asiakaspalautelomaketta on pilotoitu kuudessa organisaatiossa ja palautetta lomakkeesta on kerätty viideltä asiakasraadilta Etelä-Pohjanmaalla. Palautteet raportoidaan THL-työskentelyyn.

Palveluketjut ja palvelukokonaisuudet: Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen työskentelytavan yhtenäistäminen alueella on aloitettu ja asumisen palvelutuotteiden määrittely toimii pohjana asumisen kriteerien yhtenäistämiseksi. Vammaispalvelujen asiakasohjauksen pilotointia on valmisteltu vuodelle 2022 ja vammaisten kotona asumisen tukea on kartoitettu yhtenäistämisen aloittamiseksi.

Henkilökohtaisen avun työnantaja-malli on kartoitettu palkkauksen synkronointia ja henkilökohtaisen avun toimintayksikön perustamista varten.

Muistisairaana palveluketju

Kaikille avoimen muistisairaana palveluketjun myötä kuntalaiset saavat tasavertaiset palvelut asuinkunnasta riippumatta. Muistisairaana on systemaattisesti kirjattu hoito- ja kuntoutussuunnitelma, joka on myös muistisairaana ja hänen läheistensä käytettävissä. Palveluiden integraatio, hoidon porrastus sekä uusien digitaalisten työkalujen ja sähköisten järjestelmien käyttöönotto tukevat kustannusvaikuttavuuden saavuttamista ja hillitsevät kustannuksien syntyä.

Viestintä

Viestinnässä tuettiin hankkeen onnistumista jakamalla eri sidosryhmille heidän tarvitsemiaan tietoja oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisia viestintäkanavia käyttäen, selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla.

Riippuvuudet

ICT

RAK Alueellinen kustannuslaskenta ICT – projekti, RAK Sähköisten asiointipalvelujen suunnitelma ja tiekartta- projekti, muistisairaalan palveluketju-kuvauksen sekä elintapaohjauksen käsikirjan julkaiseminen. Hankintaprosessit pitkittyneet yhtäaikaisten hankintojen määrän ja haastavuuden sekä hankintapuolen resurssien saatavuuden haasteiden takia. Tulevaisuuden Sote-keskus- hanke, THL:n Kysy ja kuuntele- hanke, Yhtenäiset valvontakäytänteet.

Tietotuotannon yhtenäistäminen

MasterData-projekti. Vastannut osiossa olevaan tavoitteeseen koskien yhteisten ydintietojen (MasterData) kartoittamista ja ylläpidon suunnittelua. Tulevaisuuden sote-keskus –hanke. Hankkeessa luotujen toimintamallien jatkokehittäminen ja juurruttaminen

Asiakaspalautejärjestelmä

Yhteistyö Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa on ollut tiivistä. Osin työskentelyyn on vaikuttanut tietohallinnon resurssit ja eteneminen.

Palveluketjut ja palvelukokonaisuudet: Vammaispalvelut

Yhteistyötä on tehty kiinteästi Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa

Muistisairaalan palveluketju

Tulevaisuuden sote-keskus- ja SoTe-tike eli sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskus -hankkeet. Palveluketjun juurruttaminen on suunniteltu osaksi Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta ensi vuodelle.

Viestintä

Hankeviestinnässä on tehty vahvaa yhteistyötä erityisesti Tulevaisuuden sote-keskus- ja Toimeksi- hankkeiden sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelun (VATE) kanssa. Kaikkien yhteisessä viestinnässä on tultu esiin Etelä-Pohjanmaan sote-uudistuksen kautta, ei yksittäisinä hankkeina.

Osa-alue 3

Yleiskuvaus

Etelä-Pohjanmaan alueella on toimivia palveluprosesseja, joissa digitaalisia työvälineitä hyödynnetään. Toimintatapoja ja palveluprosesseja on uudistettu sekä vahvistettu digitalisaation käyttöä prosesseissa.

Tavoitteet

Sähköisten asiointipalveluiden osalta hankkeessa laaditaan alueellinen sähköisten palvelujen suunnitelma ja tiekartta.

- toteutunut

Määriteltiin Etelä-Pohjanmaan sähköisen asiointiportaalin tavoitetila, toiminnallisuudet ja uudistamistarpeet sekä toteutettiin kattava järjestelmäselvitys

- toteutunut

niiden pohjalta valmisteltu asiointiportaalin kilpailutus

- ei ehditty toteuttaa.

Erillisjärjestelmien toteuttaminen: Omaolo-oirearvioiden käyttöönotto, videovastaanotto, chat- ja chatbot-palvelu, asiakaspalautejärjestelmän yhdenmukaistaminen, osallistuminen Kansalliseen Sähköisen perhekeskuksen kehittämiseen, Suomi.fi- palveluiden käytön laajentaminen, Suuntima-työkalun hankinnan valmistelu, vanhojen tietojen arkistoinnin valmistelu ja koearkistoinnit, kotiin vietävien palveluiden selvittäminen nepsy- lapsi- ja nuorisopotilaille.

- toteutuneet

Kypsyysarvioinnit alueen organisaatioiden kyberturvallisuuden osalta toteuttaminen

- toteutunut

Tuotokset

Etelä-Pohjanmaan sähköiset palvelut – suunnitelmakäsikirja, tiekartta ja asiointin toiminnallisuuskartta.

Asiointiportaalin käyttötapaus- ja palvelupolkukuvaus ja esiselvitys ja raportti sähköisen asiointin ratkaisun toteuttamisesta Isteikin Omaportaaliratkaisulla. Teams-etävastaanottopalveluista esiselvitys, palveluiden yhtenäistäminen, toimintamallit ja henkilöstön koulutukset. GDPR-vaikutusten arviointi mahdollisten uusien toimintamallien sekä chat-palvelun osalta. Chat- ja chatbot-järjestelmäselvitys ja hankinta.

Omaolon

- tuotantokannat alueen organisaatiolle ja testiympäristö
- koulutukset
- yhtenäiset toimintamallit alueella
- oirearvioit käytössä

On tehty listaus käytössä olevista omahoidon toteutumisista ja seuranta sekä kotona asumista tukevista erillisjärjestelmistä. Selvitystyö sähköisistä palveluista, joilla voidaan tehostaa kotona asumista ja selviytymistä. Selvityksessä nostetaan keskiöön lastensuojelun nepsy-asiakkaiden arki ja kotihoito. Tietoturvan alueellisen varautumisen yhteistyösuunnitelma ja toimintamallit. Alueen organisaatioiden kyberturvallisuuden kypsyysarviot, joihin pohjautuen muodostunut alueellinen ja organisaatiokohtainen kyberturvallisuuden tilannekuva.

Keskeiset hyödyt

Tiedetään Etelä-Pohjanmaan sähköisten asiointipalveluiden kehittämissuunnitelmat, jotka on vaiheistettu ja aikataulutettu tuleville vuosille. Lisäksi toiminta alueelliselle sähköisten asiointipalveluiden kehitykselle on vakiintunut.

Hankkeen avulla on hahmottunut kuva siitä, missä tilassa digitaaliset kotiin vietävät palvelut alueella ovat sekä millaisia tarpeita on. Selvitystyön tuloksena saamme lisätietoa ja tukea sille, miten tukea lastensuojelun nepsy-asiakkaiden arkea.

Etävastaanotto, chat- ja chatbot palveluilla pystymme tarjoamaan asiakkaille ja potilaille matalankynnyksen, ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita.

Alueellista kyberympäristöä on turvattu yhdessä ja organisaatioiden tieto- ja kyberturvallisuutta kehitetään yhteisesti vastaamaan nykyisiä ja tulevia vaatimuksia.

Riippuvuudet

Tehtyä sähköiset palvelut -suunnitelmakäsikirja ja tiekartta toimivat suuntaviivana sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseksi. Työn suurimpana riippuvuutena on ollut kansalliset sähköisen asioinnin ja omahoidon ohjeistukset. Tulevaisuuden Sote-keskus- hankkeen kanssa on ollut yhtäläinen tavoitetila sähköisten palveluiden kehittämisen osalta.

Sähköinen asiointiportaali tulee olemaan Etelä-Pohjanmaan sähköisten asiointipalveluiden ”kotipesä”, jonka vuoksi sillä on riippuvuus kaikkiin Etelä-Pohjanmaalla käytössä oleviin sähköisiin asiointipalveluihin.

EP Gillie.io käyttöönottoprojektin kanssa tehty yhteistyö hyödyttää myös tulevaisuudessa tekoälyalustan käyttöä erillisjärjestelmissä.

Sähköisen perhekeskuksen toimintojen kehittäminen jatkuu mm. etävastaanoton ja chatin kehittämisellä.

Tietoturvan kehityksessä luodut yhteistyöverkostot tulevat auttamaan koko alueen turvallisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä.